

FİKRİ HAKLAR ALANINDA 5101 SAYILI KANUNLA GETİRİLEN YENİLİKLER

Prof. Dr. Ahmet KILIÇOĞLU*

5101 sayılı “Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun” 3.3.2004 tarihinde kabul edilmiş, 12.3.2004 tarihli *Resmî Gazete’*de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Fikri hakların daha etkin bir şekilde korunmasını sağlamak amacıyla başta 5846 sayılı Kanun olmak üzere birçok kanunda değişiklikler yapılmıştır. Yapılan bu değişiklikler aşağıdaki başlıklar altında ele alınabilir.

I. KORSANLIKLA MÜCADELE

A. Korsan Satış Yapılan Yerlerde Satış Yasağı

Yasa’nın 1. maddesi ile 1580 sayılı Belediye Kanunu’nun 15. maddesinin 11. fıkrasına yeni bir paragraf eklenmiş; bu hükmüyle, “Eser, icra ve yapımların tespit edildiği kitap, kaset, cd, vcd ve dvd gibi taşıyıcı materyallerin, bu fıkra da sözü edilen Belediye sınırları içinde cadde; sokak, köprü ve pazar gibi yerlerde” satışları yasaklanmıştır.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun 52. maddesi de korsan satışla mücadele amacıyla ister eser orijinal olsun ister korsan olsun işportada satışı halinde “işgaliye harcı alınması” yasaklanmış, bu yolla korsan satışların işgaliye harcı ödenmek suretiyle meşru hale getirilmesi önlenmiştir.

B. Eserlerin Dolum, Çoğaltım ve Satışını Yapanların Sertifikalandırılmaları

5846 sayılı Yasa’nın 44. maddesinin 1. ve son fıkraları değiştirilmek suretiyle “fikir ve sanat eserlerinin tespit edilmesi ve çoğaltılmasına ilişkin materyalleri üreten, bu materyallerin dolum, çoğaltım ve satışını yapan, her hangi bir şekilde yayan ve umuma arz edenlerin Bakanlık tarafından sertifikalandırılmaları” öngörülmüştür.

* Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı öğretim üyesi.

Bu faaliyette bulunanların ücret karşılığında bakanlıkça verilecek sertifika ile çalışabilecekleri kabul edilmiştir. Bu tür faaliyette bulunanların bakanlıkça gerekli görülecek işaret ve seri numaraları ile uluslar arası standartlara uygun kodları, taşıyıcı materyaller üzerine bulundurmakla müştereken yükümlü oldukları öngörülmüştür.

Yasa bu hususların düzenlenmesine ilişkin bir yönetmelik çıkartılmasını kabul etmiştir.

C. Korsanlıkla Mücadele İçin Belediyelerin Mali Açıdan Güçlendirilmesi

Yasa'nın 2. maddesi ile 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 21. maddesinin son fıkrası değiştirilmiştir. Bu değişiklikte eğlence vergisi, her ayın on beşinci günü akşamına kadar, mahallin mal müdürlüğüne veya muhasebe müdürlüğüne emaneten yatırılması; ödemenin yapıldığına ilişkin banka dekontunun teslimi üzerine, belediye tarafından biletlere özel damga konulması; ödemeyi yapmayanlar hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkındaki Kanun hükümlerinin uygulanması öngörülmüştür. Kesilen eğlence vergisinin %75'inin Kültür ve Turizm Bakanlığı'na kalan %25'inin ise belediye hesabına yatırılması hükme bağlanmıştır.

II. RADYO VE TELEVİZYON KURULUŞLARINA KARŞI ESER SAHİPLİĞİNDEN DOĞAN HAKLARIN KORUNMASI

A. Radyo ve Televizyon Yayınlarıyla Eser Sahipliğinden Doğan Hakların İhlalinin Önlenmesi

1. 3984 sayılı RTÜK'ün 3. maddesinin "v" bendi değiştirilmek suretiyle eser ve bağlantılı hak sahipleri kavramları konusunda 5846 sayılı Yasa ile uyum sağlanmıştır. Değiştirilen "v" bendine göre "*Eser ve/veya bağlantılı hak sahipleri: Eser, icra, fonogram ve yapımlar üzerindeki manevi ve mali hakları, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile düzenlenen gerçek veya tüzel kişileri*" ifade eder.

2. Aynı Yasa'nın yayın ilkeleriyle ilgili 4. maddesinin 2. fıkrasının "o" bendi de değiştirilmek suretiyle radyo ve televizyon yayınları yapan kuruluşların, yayınlarında eser ve bağlantılı hak sahiplerine tanınan hakların ihlal edilmemesi hükme bağlanmıştır. Yasa'da sadece eser sahiplerinin hakları için tanınmış olan bu hüküm, bağlantılı hak sahiplerini de kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Yeni "o" bendi hükmüne göre "*Yayınlarda, eser ve bağlantı hak sahiplerine 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile tanınan hakların ihlal edilmemesi*" kabul edilmiştir.

3. 3984 sayılı RTÜK'ün 37. maddesi eserlere ilişkin telif bedellerinin Radyo Televizyon Üst Kurumu tarafından belirlenmesini hükme bağlamış iken, yapılan değişiklikle kurumun bu konuda hak sahipleri ya da meslek birlikleri ile sözleşme yapması öngörülmüştür. Yeni 37. madde şu şekildedir: *“Radyo Televizyon kuruluşları, yayın ve/veya iletimlerinde eser, icra, fonogram ve yapımları kullanabilmek için, eser sahipleri, bağlantılı hak sahipleri veya bu kişilerin üyesi oldukları meslek birlikleri ile izin almak üzere sözleşme yaparlar ve bu sözleşme ile belirlenen mali hak bedellerini öderler. Bu sözleşme ve ödemeler, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’nun ilgili hükümleri çerçevesinde yapılır. Bu madde hükümlerini ihlal eden yayın kuruluşları hakkında ayrıca bu Kanun’un 33. madde hükümleri uygulanır.”*

B. Radyo Televizyon Kuruluşlarının Eserleri Yayımlarken İzin Alma Zorunlulukları

5846 sayılı Yasa’nın 43. maddesi değiştirilmek suretiyle radyo ve televizyon kuruluşlarının eserleri yayımlamadan önce hak sahiplerinden izin alma zorunluluğu getirmiştir. Bu anlamda olmak üzere opera, bale, tiyatro ve benzeri sahne eserleri için önceden hak sahiplerinden izin alınması, bunlar dışında kalan, icra, fonogram ve yapımlar için ilgili alan meslek birlikleri ile 52. maddeye uygun sözleşme yaparak izin almak, söz konusu yayın ve iletimlere ilişkin ödemeleri bu birliklere yapmak ve kullandıkları bu eserlerle ilgili listeleri birliklere bildirmek mecburiyeti öngörülmüştür.

Yasa’da Türkiye Radyo Televizyon Kurumu için bir imtiyaz getirilmiştir. Buna göre bu yayın kuruluşu yayınlarında yer verdiği eser, icra, fonogram ve yapımları için üç ayda bir meslek birliklerince belirlenen yıllık tarifenin 1/4’ünü yatırmakla yetinebilecekleri kabul edilmiştir.

C. Radyo ve Televizyon Kuruluşlarına Getirilen Yükümlülükler Bakımından

Yasa’nın 23. maddesi 5846 sayılı Yasa’nın 80. maddesinin 1. fıkrasının 1 numaralı bendinin (c) alt bendi ile aynı maddenin son fıkrasını değiştirmiştir.

80. maddenin 1. fıkrasının 1 numaralı bendinin (c) alt bendi ile ilgili şu değişiklikler yapılmıştır:

Öncelikle maddede radyo ve televizyon kuruluşlarının bu Yasa’da getirilmiş olan yükümlülüklerini yerine getirmeleri öngörülmüştür. Aslında bir yasada yer alan yükümlülüğün yerine getirileceği tartışılmaz.

Bu maddede yeniden bunun tekrar edilmesi anlamlı değildir. Maddenin ikinci cümlesinde radyo ve televizyon kuruluşlarının yayınları üzerindeki haklar bentler halinde sayılmıştır.

1. Yayınların tespit edilmesine, diğer yayın kuruluşlarınca eş zamanlı iletimine, gecikmeli iletimine, yeniden iletimine, uydu veya kablo ile dağıtımına izin verme veya yasaklama yetkisi tanınmıştır. Buna göre bir radyo ya da televizyon kuruluşunun yaptığı bir yayını bir diğerinin tespit edebilmesi, aynı anda ya da sonradan veyahut tekrar olarak kullanması izne tabi tutulmuştur.

2. Özel kullanımlar hariç olmak üzere, yayınlarının her hangi bir teknik veya yöntemle, doğrudan veya dolaylı bir şekilde çoğaltılmasına ve dağıtımına izin verme veya yasaklama izne tabi tutulmuştur. Buna göre bir radyo veya televizyon kuruluşunun bir yayını alıp çoğaltma ya da dağıtma ancak izinle mümkündür.

Yasa bu hakkın “özel kullanımlar” ile ilgili istisnası olduğunu öngörmüştür. Buraya eser sahipliğinden doğan şahsen kullanmaya yönelik bir istisna söz konusu olabilir.

3. Yayınlarının umuma açık mahallerde iletiminin sağlanmasına izin verme veya yasaklama;

Burada radyo ve televizyon kuruluşlarının yayınlarının umuma açık yerlerde iletiminin de izne tabi olduğu, böyle bir iznin bulunmaması halinde eser sahipliğinden hakların ihlal edilmiş olacağı kabul edilmiştir. Örneğin; Bir televizyon dizisinin banda alınmak suretiyle kahvehanede gösterime sunulması buraya girer.

4. Tespit edilmiş yayınlarının, gerçek kişilerin seçtikleri yer ve zamanda yayınlarına ulaşılmasını sağlamak suretiyle umuma iletimine izin verme;

Burada da radyo ve televizyon kuruluşlarının tespit edilmiş olan yayınlarının, gerçek kişilerin seçtikleri yer ve zamanda yayınlarına ulaşmasını sağlamak suretiyle umuma izinsiz olarak iletilmesi yasaklanmıştır.

5. Haberleşme uyduları üzerindeki veya kendilerine yöneltilmiş olan yayın sinyallerinin diğer bir yayın kuruluşu veya kablo operatörü veya diğer üçüncü kişiler tarafından umuma iletilmesi ve şifreli yayınlarının çözülmesine ilişkin izin verme veya yasaklanma hususunda radyo ve televizyon kuruluşları münhasır hak sahibi sayılmıştır.

III. FİLM VE FONOGRAM YAPIMCILARININ HAKLARINI İSPAT KOLAYLIĞI AÇISINDAN KAYIT VE TESCİL OLANAĞI

5846 sayılı Yasa'nın 13. maddesine son fıkra eklenmiştir. Bu yeni fıkra ile film ve fonogram yapımcılarının hak sahipliğini ispat edebilmelerinde kolaylık getirilmiştir. Bu yeni hükme göre filmlerin ilk tespitini gerçekleştiren film yapımcıları ile seslerin ilk tespitini gerçekleştiren fonogram yapımcıları, hak yaratma amacı taşımaksızın, sahip oldukları haklarının ihlal edilmemesi, hak sahipliklerinin belirlenmesinde ispat kolaylığı sağlanması ve mali haklara ilişkin yararlanma yetkilerinin takip edilmesi amacıyla, sinema ve müzik eserlerini içeren yapımlarının kayıt ve tescilini yaptırabilirler. Yine aynı amaçla eser sahiplerinin talebi üzerine, bu Kanun kapsamında korunan tüm eserlerin kayıt ve tescilinin yapılabilmesi, mali hakları ilişkin yararlanma yetkilerinin de kayıt altına alınması olanağı getirilmiştir.

Yasa getirilen bu olanağın kötüye kullanılmasını önlemek için de *"mevcut olmadığını bildiği veya bilmesi gerektiği, veya kendisine ait olmayan mali ve manevi haklara ilişkin yanlış beyanda bulunanlar için bu yasada öngörülen hukuksal ve cezai yaptırımların uygulanmasını öngörmüştür"*.

Hak sahiplerinin ispat kolaylığı amacıyla yaptıracakları kayıt ve tescil işlemlerinde gerekli ücretlerin bakanlık tarafından belirlenmesi esas alınmıştır. Bu konuda bakanlık tarafından bir yönetmelik çıkartılması öngörülmüştür.

IV. ESERLERİN UMUMA AÇIK YERLERDE KULLANILMASININ HAK SAHİPLERİ İLE SÖZLEŞME YAPILMASI KOŞULUNA BAĞLANMASI

5846 sayılı Yasa'nın 41. maddesi 4630 sayılı Yasa ile 21.2.2001 tarihinde yapılan değişiklik sonucu, fikir ve sanat eserlerinin işaret, ses veya görüntü taşıyıcılarının girişi ücretli veya ücretsiz ve ticari amaç güden umuma açık yerlerde kullanılmasını bandrollenmesi koşuluna bağlamıştı.

5101 sayılı Yasa ile yapılan değişiklikle bandrolleme uygulamasına son verilmiştir. Bunun yerine eser, icra, fonogram yapım ve yayınların kullanım ve iletimi yasanın 52. maddesine uygun sözleşme yapılarak, hak sahiplerinden veya üyesi oldukları meslek birliklerinden izin alınması koşulu getirilmiştir.

Yeni düzenlemede eserlerin bölgenin özelliği, mahallin nitelik ve niceliği, eser, icra, fonogram, yapım ve yayınların mahalde sunulan ürün veya hizmetin ayrılmaz bir parçası ve ürün veya hizmete katkısı olup olmadığı ve benzeri unsurların dikkate alınması suretiyle sınıflandırılması

veya sınıflandırma dışı bırakılması kabul edilmiştir. Faaliyet gösterdikleri sektörlerde, eser sahipleri ve/veya bağlantılı hak sahipleri meslek birliklerinin, yapılan sınıflandırmaya bağlı olarak eser, icra, fonogram, yapım ve yayınların kullanımından ve/veya iletiminden kaynaklanan ödemelere ilişkin tarifeleri tespit etmeleri öngörülmüştür. Meslek birlikleri ile umuma açık mahaller arasındaki sözleşmelerin, bu tarife bedelleri veya taraflarca yapılacak görüşmeler sonucu belirlenecek bedeller üzerinden yapılması esas alınmıştır. Tarifelere ilişkin sözleşmelerin takvim yılı esasına göre yapılması hükme bağlanmış olup, bu tarifelerin takvim yılı başından itibaren geçerli olması kabul edilmiştir.

Aynı maddede bu hükümlerin uygulanmasını temin etmek amacıyla:

Meslek birliklerinin temsil ettikleri eser, icra, fonogram ve yapımları ile üyelerine ilişkin bilgileri Bakanlığa bildirmeleri, bunların üç ayda bir güncelleştirilmesi ve Bakanlık tarafından oluşturulan ortak bir veri tabanı üzerinden ilgili taraflara açılması;

Eser sahipleri alanında kurulmuş meslek birlikleri veya bağlantılı hak sahipleri alanında kurulmuş meslek birlikleri veya aynı sektörlerde faaliyet gösteren meslek birliklerinin bir araya gelerek ortak tarifeler belirleyebilmeleri, bunu protokole bağlamaları; bu durumda bu tarifelerin meslek birlikleri açısından bağlayıcı olduğu kabul edilmiştir.

Meslek birliklerinin, tarifeler veya ortak tarifeleri her takvim yılının dokuzuncu ayında kullanıcıları temsil eden ve kanunla kurulmuş kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile bakanlığa bildirmeleri ve bunu kamuoyuna duyurmaları, umuma açık mahallerin müzakere ve sözleşme yapılmasına ilişkin olarak verecekleri bağlayıcı nitelikteki yetki belgeleri ile üye oldukları meslek kuruluşları aracılığıyla da tarifeleri veya ortak tarifeleri müzakere edebilecekleri, sözleşme yapabilecekleri hükme bağlanmıştır. Tarifelerin götürü usulde tespit edilmesi halinde, umuma açık mahallerin sadece meslek kuruluşları aracılığıyla müzakere etmeleri ve sözleşme yapmaları kabul edilmiştir.

Aynı maddenin 7. fıkrasında onunda ayda umuma açık mahaller veya meslek kuruluşları ile meslek birlikleri arasında tarifeler veya ortak tarifeler üzerinde uzlaşma sağlanamaması ve sözleşme yapılamaması halinde, en geç bu ayın sonuna kadar, meslek birlikleri ve/veya meslek kuruluşları tarafından bu tarifelerin Bakanlık tarafından oluşturulacak uzlaştırma komisyonunda müzakere edilmesinin talep edilebileceği hükme bağlanmıştır.

Uzlaştırma komisyonunun, taraflardan birinin talebi ve Bakanlığın uygun görmesi halinde, tarifeleri müzakere etmek üzere, Bakanlık tarafından talep tarihinden itibaren on beş gün içinde oluşturulması; bu komisyonun

bakanlıktan bir, Rekabet Kurumu'ndan iki, ilgili meslek birlikleri ve kullanıcıları temsil eden meslek kuruluşlarının birer temsilcisinden oluşması; Bakanlık temsilsinin komisyonun başkanı olduğu; aynı usulle komisyon üye sayısı kadar yedek üye seçimi; sekreteryaya hizmetlerinin Bakanlığın ilgili birimi tarafından yürütülmesi öngörülmüştür.

Oluşturulan komisyonun bu tarihten itibaren on beş gün içinde, rapor hazırlayıp Bakanlığa ve taraflara bildirmesi; umuma açık mahaller ve meslek birliklerinin, raporun açıklandığı tarihten itibaren on beş gün içinde, meslek birliklerinin açıklamış oldukları tarifeleri veya müzakereleri sonucunda uzlaştıkları tarifeleri sözleşmeye bağlamaları; kabul edilmiştir.

Meslek birliklerince belirlenen tarife ve ortak tarifeler üzerinden sözleşmenin yapılmaması halinde, tarafların yargı yoluna başvurabilecekleri; bir önceki yıl sözleşme yapmış olan mahallerin, yargılama süresince ilgili meslek birliğinin aksini bildirmediği sürece, dava konusu tarifenin ¼'ünü üç ayda bir meslek birlikleri adına banka hesabına yatırmak suretiyle eser, icra, fonogram, yapım ve yayınları kullanabilecekleri veya iletebilecekleri; bir önceki yıl sözleşme yapmamış umuma açık mahaller ile ilk defa sözleşme yapacak umuma açık mahallere bu fıkra da öngörüldüğü şekilde eser, icra, fonogram, yapım ve yayınları kullanabilmeleri ve/veya iletebilmeleri meslek birliklerinin iznine bağlanmıştır. Yargılama süresince ödenen bu miktarın, kararla tespit edilen tarife bedelinden mahsup edilmesi kabul edilmiştir.

Yasa bu maddenin uygulanmasına ilişkin olarak bir yönetmelik çıkarılmasını da öngörmüştür.

V. MESLEK BİRLİKLERİ İÇİN GETİRİLEN YENİLİKLER

A. Meslek Birliklerinin Yükümlülükleri ve Tarife Tespitleri

5846 sayılı FSEK'ya eklenen yeni 42/a maddesi ile meslek birliklerinin yükümlülükleri ve tarife tespitine ilişkin esaslar hükme bağlanmıştır.

Bu maddede meslek birliklerine temsil ettikleri, eser, icra, fonogram ve yapımlar ile üyelerine ilişkin tüm bilgileri Bakanlığa bildirmek ve ilgili kişilere açık bu bildirimini her üç ayda bir güncellemek yükümlülüğü; üyesi olan hak sahiplerinin faaliyetlerinden kaynaklanan haklarının idaresini hakkaniyete uygun koşullarda sağlamak; üyelerinin haklarının idaresine ilişkin faaliyetlerinden elde ettikleri gelirleri, dağıtım planlarına uygun olarak hak sahiplerine dağıtmak; yazılı talepte bulunan ilgili kişilere temsil ettikleri eser, icra, fonogram ve yapımlar ile ilgili bilgileri vermek; sözleşme yapılırken idare ettikleri haklara ilişkin olarak hakkaniyete uygun davranmak,

kendi maddi ve/veya manevi menfaatleri bakımından gerekli gördükleri indirim veya ödeme kolaylıklarını sağlamak; sözleşme yapılabilmesi için idaresini sağladıkları haklara ilişkin ücret tarifelerini süresinde belirlemek ve belirlenen tarifeleri ve bu tarifelerdeki her türlü değişikliği süresinde duyurmak; hesaplarını yeminli mali müşavirlere onaylatmak yükümlülüğü getirmiştir.

Aynı maddede meslek birliklerinin tarifeleri tespit ederken, uluslar arası uygulamaların ülkenin ekonomik ve toplumsal koşullarına uyarlanabilirliğinin göz önünde tutulması; makul sevide belirlenmesi ile teknolojik alandaki değişimlerin yanı sıra eser, icra, fonogram, yapım ve yayınların yaratıldığı ve kullanıldığı sektörlerin yapısını tahrip edici, üretimi ve kullanımı engelleyici ve genel kabul görmüş uygulamalara zarar verici bir etki yaratılmaması, rekabeti bozucu şartların oluşturulmaması, yapılan sınıflandırma, ilgili sektörlerdeki ürün fiyatları ve bu sektörlerin gayrı safi milli hasıladaki payı, eser, icra, fonogram, yapım ve yayınların kullanım ve/veya iletim sıklığı, birim fiyat veya götürü usule ödeme, ödeme planı ve benzeri hususların esas alınması kabul edilmiştir.

Aynı alanda ve/veya sektörde faaliyet gösteren birliklerin tarife tespitinde, sözleşme yapılmasında ve bu Kanun'un uygulanması ile ilgili diğer iş ve işlemlerde birlikte hareket edebilmeleri kabul edilmiş; ortak tarife yapılmış olması halinde, aynı alanda faaliyet gösteren meslek birliklerinin, tarifelere esas olmak üzere her takvim yılının başında, alandaki temsil kabiliyetleri ile temsil ettikleri, eser, icra, fonogram, yapım ve yayınlara ilişkin kullanım oranlarını tespit ederek bakanlığa bildirmek zorunluluğu getirilmiştir. Bu oranlarda anlaşma sağlanamaması veya bu oranların Bakanlığa bildirilmemesi halinde, bakanlıkça oluşturulacak bir komisyonun bunu tespit etmesi; bu yapıncaya kadar da sözleşme yapmış kullanıcıların, ödemeleri gereken meblağı, Bakanlığın talebi üzerine mahkemece belirlenmiş olan tevdi mahalline yatırmaları; toplanan bu meblağın komisyon çalışma giderleri mahsup edildikten sonra, ilgili meslek birlikleri arasında, komisyonca tespit edilen orana ya da her hangi bir aşamada, birliklerin aralarında anlaşmaları halinde, mutabakata vardıkları kullanım oranına göre paylaşılması; Komisyon'un Bakanlık, Rekabet Kurumu ve ilgili meslek birliklerini temsilen birer kişiden oluştuğu, Bakanlık temsilcisinin aynı zamanda Komisyon Başkanı olduğu; Komisyon kararlarına karşı ihtisas mahkemelerinde yargı yoluna başvurulabileceği kabul edilmiştir.

B. Meslek Birliklerinin Denetimleri

5846 sayılı Yasa'ya eklenen 42/b maddesi ile meslek birliklerinin denetimi hükme bağlanmıştır.

Bu maddede meslek birliklerinin idari ve mali açıdan bakanlığın denetimine tabi oldukları; Bakanlığın bu denetimi kendisinin yapabileceği gibi bağımsız denetim kuruluşlarına da yaptırabileceği öngörülmüştür.

Meslek birliklerinin denetim sırasında istenilen her türlü defter, belge ve bilgilerin ibraz edilmesi, kasa veya veznenin kontrol ettirilmesi, yönetim yerleri, şubeler ve eklentilerine girme gibi taleplerin yerine getirilmesi zorunluluğu öngörülmüştür.

Denetimlerde meslek birliklerini 42/a maddesindeki yükümlülüklerine yerine getirmedikleri tespit edildiğinde, yazılı olarak bir defa uyarılmaları; uyarının tebliği tarihinden itibaren otuz gün içinde kusurun giderilmemesi halinde meslek birliğinin ikinci kez uyarılması; bunu takiben otuz gün içinde de kusurların giderilmemesi veya yapılan denetimlerde birlik kayıtlarında ve diğer iş ve işlemlerinde mevzuata aykırılık tespit edilmesi halinde, Bakanlığın en geç üç ay içinde olağanüstü genel kurul yapmak üzere üyeleri davet etmesi; bu yapıncaya kadar birliğin iş ve işlemlerinde suistimali görülenlerin tedbiren işten el çektirilmeleri; yerlerine atama yapılması veya sırası gelen yedek üyenin göreve çağırılması kabul edilmiştir.

Madde bu madde hükümlerinin 42. madde çerçevesinde kurulacak federasyonlar için de uygulanacağını kabul etmiştir.

C. Süreli Olmayan Yayınlarla İlgili Yayınevlerinin ve Dağıtıcıların da Meslek Birliği Kurabilmeleri

5846 sayılı Kanun'un 42. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"Eser sahipleri ve eser sahiplerinin hakları ile bağlantılı hak sahipleri"* ibaresinden sonra gelmek üzere *"ile bu Kanun'un 52. maddesine uygun biçimde düzenlenmiş sözleşmelerle eser veya hak sahibinden mali hakları kullanma yetkilerini devralarak bu Kanun'un 10. maddesine göre ilim-edebiyat eserleri üzerindeki hakları kullanarak, süreli olmayan yayınlara çoğaltan ve yayanlar"* ibaresi eklenmiş, aynı fıkranın ikinci cümlesinde yer alan *"asil üye sayısının dört katı kadar"* ibaresinden sonra gelen *"gerçek kişiler"* ibaresi madde metninden çıkartılmıştır.

Bu değişiklikle süreli olmayan yayınları çoğaltan ve yayanların, mali hakları tamamen veya bunların sadece kullanma (lisans) haklarını devir alanlar da meslek birlikleri kurabilmeleri olanaklı hale gelmiştir.

Maddeden *"gerçek kişiler"* ibaresi çıkartılmak suretiyle sadece gerçek kişilerin meslek birliği kurabilmeleri koşulu kaldırılmış, eser sahipleri ve icracı sanatçılar alanlarında tüzel kişilerin de meslek birliklerinin üyesi olabilmeleri ve meslek birliği kurabilmeleri olanaklı hale getirilmiştir.

VI. GÜZEL SANAT ESERLERİNİN SATIŞ BEDELLERİNDEN PAY VERİLMESİ

5846 sayılı Yasa'nın 45. maddesinde yer alan "*Güzel sanat eserlerinin satış bedellerinden pay verilmesi*" başlığı altındaki madde, bu Yasa'nın 16. maddesiyle değiştirilmiştir.

5846 sayılı Yasa'nın 45. maddesinin 1. fıkrasında yapılan değişiklikle, öncelikle maddede güzel sanat eserleriyle ilgili pay verilmesi hakkı, sadece orijinal (asıl) eserler için değil, bunların kopyaları için de geçerli olduğu kabul edilmiştir. Madde ile eser sahibi tarafından imzalanan veya başka şekilde işaretlenen kopyaların da özgün eser olduğu benimsenmiştir.

Öte yandan pay verilmesi, eser sahibi ölmüşse "*üçüncü dereceye kadar (bu derece hariç) kanuni mirasçılarına*" ifadesi yerine eser sahibi ölmüşse "*mirasçılarından ikinci dereceye kadar yasal mirasçılarına*" ifadesi getirilmiştir.

VII. HAKLARIN İHLALİ NEDENİYLE SUÇ VE CEZALAR KONUSUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

A. Manevi Hakların İhlaline İlişkin Suçlarda Ceza İndirimi

5846 sayılı Yasa'nın 71. maddesinde beş bent halinde sayılan suçlar için "*dört yıldan altı yıla kadar hapis ve elli milyar liradan yüz elli milyar liraya kadar ağır para cezasına*" hükmedilmesi öngörülmüştü.

4630 sayılı Yasa ile getirilen ceza hükümlerinin çok fahiş olduğu, ceza adaletini ihlal ettiği yönünde haklı eleştiriler yapılmıştı. (Bkz., Kılıçoğlu, Ahmet, "*Türk Fikir ve Sanat Eserlerinde Zamanaşımı*", Ankara Barosu Uluslararası Hukuk Kurultayı, 2002, s. 366-396). 5101 sayılı Yasa ile 71. maddede yapılan bu kısmi değişiklik, bu eleştirilere kısmen yanıt niteliğini taşımıştır.

Yapılan değişiklikle 4-6 yıl arasındaki hapis cezası 2-4 yıla indirilmiştir.

B. Mali Hakların İhlaline İlişkin Suçlarda Ceza İndirimi

Mali haklara tecavüz yoluyla işlenen suçlar için 5846 sayılı Yasa'nın 72. maddesinde öngörülen cezalar da 4630 sayılı Yasa ile "*dört yıldan altı yıla kadar hapis ve elli milyar liradan yüz elli milyar liraya kadar ağır para cezasına*" yükseltilmiştir.

Aynen manevi haklara tecavüzde olduğu gibi burada da cezaların bu şekilde ceza adaletini ihlal edecek düzeyde yükseltilmesi isabetli olmamış ve eleştirilere uğramıştır.

Bu nedenle 5101 sayılı Yasa bu eleştirilere kısmen yanıt oluşturmak üzere söz konusu cezalarda indirim yapmış, 72. maddede hapis ve para cezalarının birlikte hükmedilmesi öngörülmüşken, *"hapis veya para cezası veya zararın ağırlığına göre gerektiğinde her ikisine birlikte"* hükmedebilmesi olanağı getirilmiş, ayrıca suçlar arasında hükmedilecek cezalar bakımından ayırım da yapmıştır.

a. Taraflar arasında bir sözleşme mevcut iken, bu sözleşmeye aykırı olarak eser veya işlenmelerini satan veya dağıtan kişiler hakkında üç aydan iki yıla kadar hapis veya on milyar TL'den elli milyar TL'sine kadar ağır para cezası veya zararın ağırlığına göre her iki cezanın birlikte uygulanmasına karar verilebilecektir.

Yasa bu hükmü ile taraflar arasında bir sözleşme ilişkisinin bulunduğu hallerde işlenen suçu daha hafif bir cezai yaptırıma tabi tutmuştur.

b. 5101 sayılı Yasa'nın 24. maddesi ile 5846 sayılı Yasa'nın 81. maddesine yedinci bir fıkra eklenmiştir. Bu fıkra ile eser üzerinde hak sahiplerinin rızası dışında eserleri *"yol, meydan, pazar, kaldırım, iskele, köprü ve benzeri yerlerde"* satışını yasaklamıştır. Yasa'nın 72. maddesinin 2. bendi bu Yasa'ya aykırı hareket edenler için cezai yaptırım öngörmüştür. Buna göre bu Yasa'ya aykırı hareket edenler hakkında *"üç aydan iki yıla kadar hapis veya beş milyar liradan elli milyar liraya kadar ağır para cezası veya zararın ağırlığına göre her ikisine birden"* hükmedilebilecektir.

c. 72. maddede yer alan diğer suçlar için mevcut olan cezalar indirilmiş ve hapis veya ağır para cezasından birine hükmedebilme ya da zararın ağırlığına göre her ikisine birlikte hükmedebilme konusunda yargıca takdir yetkisi tanınmıştır. Bu yeni hükme göre bu suçlar için *"iki yıldan dört yıla kadar hapis veya elli milyar liradan yüz elli milyar liraya kadar ağır para cezası veya zararın ağırlığı dikkate alınarak her ikisine birden"* hükmedilebilecektir.

C. Bağlantılı Haklarla İlgili Yeni Suçlar ve Cezalar

5101 sayılı Yasa'nın 23. maddesi bağlantılı hakların korsan yayınlar yoluyla ihlaline karşı yeni suçlar ve cezalar öngörmüştür.

5101 sayılı Yasa'nın 24. maddesi ile 5846 sayılı Kanun'un 81. maddesi değiştirilmiş, bu maddeye eklenen 7. fıkra ile fikir ve sanat eserlerinin belirli yerlerde satışı yasaklanmıştır. Satışı yasaklanan yerler *"yol, meydan, pazar, kaldırım, iskele, köprü ve benzeri yerler"* olarak sıralanmıştır.

Bağlantılı hak sahiplerine de bu yerlerde satışı yasaklama yetkisi getirilmiştir. Yeni 80. maddenin son fıkrası bu konuda şu hükmü getirmiştir: *"a) Bir icra, fonogram veya yapımın izinsiz çoğaltılmış nüshalarının bu Kanun'un*

81. maddesinin yedinci fıkrasında sayılar yerlerde satışı ile ilgili ihlallerde üç aydan iki yıla kadar hapis veya beş milyar liradan elli milyar liraya kadar ağır para cezasına veya zararın ağırlığı dikkate alınarak her ikisine birden, b) Bu madde ile belirlenen diğer hakların ihlalinde iki yıldan dört yıla kadar hapis veya elli milyar liradan yüz elli milyar liraya kadar ağır para cezasına veya zararın ağırlığı dikkate alınarak her ikisine birden” hükmolunur.

D. Diğer Suçlarda Değişiklikler

5846 sayılı Yasa’nın 73. maddesinde öngörülen, 71 ve 72. maddeler dışında kalan suçlar için öngörülmüş olan cezalar muhafaza edilmiş, fakat yargıca somut olayın niteliğine göre hapis veya para cezası ya da zararın ağırlığına göre her ikisine birlikte karar verebilme olanağı getirilmiş; maddede öngörülen ifadelerde de bazı değişiklikler yapılmıştır.

Bunlar dışında maddeye eklenen yeni bir bent ile yeni bir suç ve buna ilişkin ceza öngörülmüştür. Maddeye eklenen 2. bent hükmüne göre:

“Kasten bu Kanun hükümlerine uygun olarak çoğaltılmış ve yayılmış eser nüshalarının, yapımların ve fonogramların, çoğaltma ve yayma hakkı sahiplerinin ayırt edici unvan, marka ve künye bilgileriyle birlikte tıpkı basım ve yapım yoluyla, işaret, yazı, ses hareketli veya hareketsiz görüntü ya da veri tekrarına yarayan alet veya yöntemlerle çoğaltan veya bu şekilde çoğaltılmış nüshaları yayan, kişiler hakkında üç yıldan altı yıla kadar hapis veya yirmi milyar liradan iki yüz milyar liraya kadar ağır para cezasına veya zararın ağırlığı dikkate alınarak her ikisine birden hükmolunur.”

E. Suçların Şikayete Bağlı Olmaları Konusunda Yapılan Değişiklik

5846 sayılı Yasa’nın 1 ve 3. fıkraları değiştirilmiş, ayrıca maddeye dördüncü fıkra ile maddenin son fıkrasına yeni bir cümle eklenmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle Yasa’nın 71, 72 ve 73. maddelerindeki suçlar için şikayetle birlikte belgelerin C. Savcılığı’na sunulması halinde kamu davası açılması öngörülmüştür. Şikayet süresi altı ay olarak belirlenmiş, bu süre içinde sadece şikayetin yapılması yeterli görülmemiş, belgelerin ve/veya nüshalarının sunulması da şart koşulmuştur.

Maddenin 3. fıkrasında yapılan değişiklikle “Cumhuriyet Başsavcılığı” ifadesi yerine “Cumhuriyet Savcısı”, “usulsüz çoğaltımın gerçekleştirildiği yerin kapatılması” ifadesi yerine “usulsüz çoğaltımın ve satışını ve usulsüz çoğaltımın gerçekleştirildiği yerin kapatılmasını” ifadeleri kullanılmıştır. Bu son ifadedeki “satışını” sözcüğünü “satışın” şeklinde anlaşılması gerekir.

Maddeye eklenen üçüncü fıkradan sonra gelen dördüncü fıkra şu şekildedir:

“Nüsha ve süreli olmayan yayınların el konulduğu tarihten itibaren on beş gün içerisinde, eser veya hak sahipleri tarafından yetkili mahkemeye her hangi bir şikayet veya başvuruda bulunmaz ise Cumhuriyet Savcısı’nın talebi üzerine yetkili mahkeme, davaya esas olacak sayıda nüshanın muhafaza edilerek, diğerlerinin imhasına veya bunların hammadde olarak kullanılmayacak derecede vakıfları bozulmak suretiyle, hammadde olarak satışına karar verir. Belirtilen süre içinde eser veya hak sahipleri tarafından bir şikayet veya başvuru yapılması halinde bu Kanun’un 68. maddesi hükümleri uygulanır. El konulan nüsha ve süreli olmayan yayınların imhasına, bunların hammadde olarak yeniden kullanımlarına ve hammadde olarak satışına ilişkin usul ve esaslar bakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.”

Öncelikle maddenin dil bakımından kaleme alınışının uygun ve anlaşılır olmadığını ifade etmek gerekir. Maddede “Nüsha ve süreli olmayan yayınların...” şeklinde başlayan ifade açık değildir.

Maddeye eklenen bu yeni fıkra esere el konulmasına rağmen, yetkili mahkemeye bir şikayet veya başvuru yapılmadığı takdirde C. Savcısı’nın ne yapacağı konusunu düzenlemiştir. Buna göre Savcı’nın talebi ile mahkeme davaya esas olacak sayıda nüshanın muhafaza edilmesine, diğerlerinin ise imhasına veya bunların hammadde olarak satışına karar verecektir. Yasa’da belirtilen süre içinde bir şikayet veya başvuru yapılması halinde ise Yasa’nın 68. madde hükmünün uygulanacağı kabul edilmiştir. Maddede bu konularla ilgili olarak bir yönetmelik çıkartılması kabul edilmiştir.

Maddenin son fıkrasında yapılan değişiklikle Yasa’da öngörülen suçların tekrarrüü halinde verilen hapis cezasının ertelenemeyeceği ve para cezasına veya tedbire çevrilemeyeceği öngörülmüş; bu suçların unsurlarını taşıması halinde 442 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu’nun ilgili hükümlerinin uygulanacağı kabul edilmiştir.

VIII. MUSİKİ, GÜZEL SANAT ESERLERİ VE SÜRELİ OLMAYAN YAYINLARDA BANDROL YAPIŞTIRILMASI KONUSUNDA YENİLİKLER

5846 sayılı Yasa’nın bu konuya ilişkin 81. maddesinde bazı değişiklikler yapılmıştır.

1. Bandrol denetimi yapan il komisyonları kaldırılmıştır. Bandrol denetimi bakanlık ve mülki idare amirlerine bırakılmıştır. Ancak mülki idare amirlerinin re’sen veya bakanlığın talebi ile bu denetimi gerçekleştirmek üzere illerde denetim komisyonu oluşturabilecektir. Oluşturulan

bu komisyonlarda ihtiyaç halinde bakanlık ve ilgili alan meslek birlikleri temsilcilerinin de görev alması kabul edilmiştir.

2. Bandrol gelirlerinin ulusal bir bankada açılacak hesaba yatırılması hükmü kaldırılmıştır. Buna karşılık Yasa'nın 26. maddesi ile 5846 sayılı Yasa'ya eklenen Ek 7. madde ile bu ücretlerin Bakanlığın Merkez Saymanlık Müdürlüğü hesabına yatırılması kabul edilmiştir.

3. Bandrol ücretlerinin hangi amaç için kullanılacağına ilişkin 81. maddenin 2. fıkrası hükmü kaldırılmıştır. Bu husus 26. madde ile 5846 sayılı Yasa'ya eklenen Ek 7. maddenin 1. fıkrasında hükme bağlanmıştır.

4. Nüsha veya yayınlara el konulduğu tarihten itibaren on beş gün içerisinde eser veya hak sahipleri tarafından yetkili mahkemeye şikayet veya başvuru olmazsa, C. Savcısı'nın talebi üzerine yetkili mahkemenin, davaya esas olacak sayıda nüshanın muhafaza edilerek, diğerlerinin imhasına veya bunların hammadde olarak yeniden kullanımlarına ilişkin imkanların olması halinde mevcut halleriyle veya bir daha kullanılmayacak derecede nitelikleri bozulmak suretiyle hammadde olarak satışına karar verecektir.

On beş günlük süre içinde şikayet veya başvuru halinde Yasa'nın 68. maddesi hükümlerinin uygulanması öngörülmüştür.

5. Bu Kanun kapsamında korunan, yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların da yol, meydan, pazar, kaldırım, iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaklanmıştır. Bu nüshalara da genel kolluk veya zabitanın gördüğü yerde el koyması ve topladığı nüsha ve yayınları mercilere göndermek zorunda bulunduğu kabul edilmiştir. Toplanan bu nüsha ve yayınların, satış veya diğer yollarla değerlendirilme şeklinin ilgili alan meslek birliklerinin de görüşü alınmak suretiyle Bakanlıkça belirlenmesi kabul edilmiştir.

6. Bandrol ile ilgili suçlar ve cezalar; Yasa 81. maddenin 9. fıkrasında bandrol sistemine aykırı hareket edenler hakkında suçlar ve cezalar öngörülmüştür.

Bandrol almaksızın satış yapanlar; bandrol almaksızın çoğaltma, yayma veya eser sahibinin ve bağlantılı hak sahibinin haklarını ihlal edecek şekilde bedelsiz yayanlar, bandrolleri usulüne uygun olarak yapıştırmayanlar; sahte bandrol alanlar hakkında ayrı ayrı suçlar ve bunların karşılığı olan ağır cezalar öngörülmüştür.

Yasa'ya eklenen Ek 10 maddenin. 1. bendi bandrollü nüshaların yol, meyden, pazar, kaldırım, iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışını yapanlar hakkında üç milyar lira idari para cezasına çarptırılmasını öngörmüştür.

Bu madde ile getirilen idare para cezasının mülki idare amirlerince verilmesi kabul edilmiştir. Bu cezanın on gün içinde ödenmemesi halinde iki katına çıkacağı, ödeme süresinin on gün daha uzayacağı, bu süre içinde de ödenmeyen cezaların üç katına çıkacağı, kabul edilmiştir.

IX. SALDIRIYA UĞRAYAN ESERLERİN İÇERİKTEN ÇIKARTILMASI

Yasa 25. maddesi ile 5846 sayılı Yasa'nın Ek 4. maddesinin 3 ve 4. fıkralarını değiştirmiştir.

3. fıkra da yapılan değişiklikle dijital sistem de dahil olmak üzere işaret, ses ve görüntü nakliye yarayan araçlarla, servis ve bilgi içerik sağlayıcıları tarafından eser sahipleri ile bağlantılı hak sahiplerinin haklarının ihlal edilmesi durumunda, hak sahiplerinin başvuruları üzerine ihlale konu işaret; ses veya görüntünün programdan çıkartılması öngörülmüştür. Hak sahiplerinin bilgi içerik sağlayıcısına başvurusunun üzerinden üç gün içinde bunun yapılmaması halinde, C. Savcısı'na başvurulması, savcılıkta bilgi içerik sağlayıcısından verilen hizmetin durdurulmasının istenmesi kabul edilmiştir.

Aynı fıkra da servis sağlayıcılarının, bilgi içerik sağlayıcılarının isimlerini gösterir listeyi her ayın ilk iş günü bakanlığa bildirmesi; servis sağlayıcıları ile bilgi içerik sağlayıcılarının bakanlıkça istendiği takdirde her türlü bilgi ve belgeyi vermekle yükümlü olduğu, bu hususların bakanlıkça çıkartılacak bir yönetmelik ile belirleneceği kabul edilmiştir.

Maddenin 4. fıkrasında yapılan değişiklikle bu maddede öngörülen filleri kasten ve yetkisiz olarak işleyenler ile bu Kanun'da tanınmış hakları ihlal etmeye devam eden bilgi içerik sağlayıcılar hakkında 72. maddenin 2 No'lu bendi hükümlerinin uygulanacağı kabul edilmiştir.

Böylece mevcut fıkra da 73. maddeye yollama yapılırken, 72. maddenin 2 nolu bendine yollama yapılmış, ayrıca maddeye "*bilgi içerik sağlayıcılar hakları ihlal etmeye devam etmesi halinde*" de aynı maddede öngörülen cezaların uygulanması hükme bağlanmıştır.

X. 5846 SAYILI YASA'YA EKLENEN YENİ HÜKÜMLER

Yasa'nın 26. maddesi ile 5846 sayılı Yasa'ya Ek 7. madde eklenmiştir.

Bu madde ile Yasa'da öngörülen ücretlerin hangi amaca kullanılacağı, nerede toplanacağı belirlenmiştir.

Yasa'ya eklenen 8. madde ile veri tabanlarına ilişkin yeni hükümler getirilmiştir.

Veri tabanının içeriğinin oluşturulmasına, doğrulanmasına veya sunumuna nitelik ve nicelik açısından esaslı bir nispet dahilinde yatırım yapan veri tabanı yapımcısı, ayrıca veri tabanının içeriğinin önemli bir kısmının veya tamamının;

a. Herhangi bir araç ile her hangi bir şekilde sürekli veya geçici olarak başka bir ortama aktarılması

b. Herhangi bir yolla dağıtılması, satılması, kiralanması veya topluma iletilmesi yasaklanmıştır.

Ancak bu yasağın bu Kanun'da öngörülen istisnaları dışında, kamu güvenliği; idari ve yargı işlemlerinin gerektirdiği istisnalarının olduğu kabul edilmiştir.

Maddede veri tabanı yapımcısına sağlanan koruma süresinin aleniyet tarihinden itibaren on beş yıl olduğu kabul edilmiştir.

Bunlar dışında maddenin son fıkrasında bu maddede tanınmış hakları ihlal edenler hakkında 72. maddenin 3. fıkrası hükmünün uygulanacağı kabul edilmiştir.

XI. HAKLARIN ETKİN BİR ŞEKİLDE KORUNMASI AMACIYLA ORTAK VERİ TABANI OLUŞTURULMASI

Yasa'ya eklenen yeni Ek 9. madde ile *"fikri mülkiyet haklarının takibi ve korunmasını sağlamak amacıyla ve soruştur ve kavuşturmalarda kullanılmak üzere"* bu Kanun'da sözü edilen meslek birlikleri, umuma açık mahaller, radyo televizyon kuruluşları ile fikir ve sanat eserlerinin tespit edilmesi ve çoğaltılmasına ilişkin materyalleri üreten ve/veya bu materyallerin dolum, çoğaltım ve satışın yapan veya her hangi bir şekilde yayın yerlerin dahil olduğu ortak bir veri tabanı oluşturulması kabul edilmiştir.

XII. ENGELLİLER LEHİNE BİR ADET İZİNSİZ ÇOĞALTIM HAKKI (ESER SAHİPLİĞİNDEN DOĞAN HAKKA ENGELLİLER LEHİNE GETİRİLEN KISITLAMA)

Yasa'nın Ek 11. maddesi ile eser sahipliğinden doğan mali hakka engelliler lehine bir kısıtlama getirilmiştir. Bu madde hükmü şu şekildedir;

"Ders kitapları dahil, alenileşmiş veya yayımlanmış yazılı ilim ve edebiyat eserlerinin engelliler için üretilmiş bir nüshası yoksa hiçbir ticari amaç güdülmeksizin

bir engellinin kullanımı için kendisi veya üçüncü bir kişi tek nüsha olarak ya da engellilere yönelik hizmet veren eğitim kurumu, vakıf veya dernek gibi kuruluşlar tarafından ihtiyaç kadar kaset, cd, braille alfabesi ve benzeri formatlarda çoğaltılması veya ödünç verilmesi bu Kanun'da öngörülen izinler alınmadan gerçekleştirilebilir. Bu nüshalar hiçbir şekilde satılamaz, ticarete konu edilemez ve amacı dışında kullanılamaz ve kullanılamaz. Ayrıca bu nüshalar üzerinde hak sahipleri ile ilgili bilgilerin bulundurulması ve çoğaltım amacının belirtilmesi zorunludur."

Bu madde hükmündeki kısıtlamanın gündeme gelebilmesi için şu koşulların bulunması gerekir:

1. Alenileşmiş veya yayımlanmış yazılı ilim ve edebiyat eserinin bulunması: Yasa bu hükmüyle eser gruplarından sadece ilim ve edebiyat eserleri için böyle bir kısıtlamaya yer vermiştir. Bu kısıtlama özellikle ders kitaplarına olan ihtiyaç nedeniyle ortaya çıkmıştır. Bu nedenle yasa özellikle ders kitaplarına vurgulamada bulunmuştur.

2. Engelliler için bu ilim ve edebiyat eserinin bir nüshasının bulunmaması. Engelliler için böyle bir nüsha mevcut ise bu kısıtlama gündeme gelemeyecektir.

3. Çoğaltmayı bizzat engellinin kendisi ya da, üçüncü bir kişi yapacaksa, sadece bir tek nüsha çoğaltma yapılması.

4. Engellilere bu hizmeti bir eğitim kurum, vakıf veya dernek gibi kuruluş vermekte ise, ihtiyaç kadar kaset, cd, braille alfabesi ve benzeri formatlarda çoğaltma yapılması ya da ödünç verilmesi

5. Çoğaltılmış nüshaların üzerinde hak sahipleri ile ilgili bilgilerin bulundurulması ve çoğaltılma amacının belirtilmesi

Yasa bu son koşulda çoğaltılmış nüsha eserin ve hak sahibinin kimliğinin belirtilmesi zorunluluğunu getirmiş, ayrıca çoğaltılma amacının "engellilere" yönelik olduğunun ifade edilmesini şart koşmuştur.

Bu koşullar mevcut ise sözü edilen ilim ve edebiyat eserinde eser sahipliğinden doğan mali hakka getirilmiş olan bir kısıtla söz konusudur. Ancak Yasa bu durumda çoğaltılan bu nüshaların satılamayacağını, ticaret konusu yapılamayacağını, amacı dışında kullanılamayacağını ve kullanılamayacağını emredilmiştir.

XIII. 3257 SAYILI YASA'DA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

1. Denetleme Kurulu'nda yapılan değişiklik: Yasa'nın 7. maddesi ile 3257 sayılı Kanun'un 6. maddesinin son fıkrasının birinci ve ikinci cümleleri şu şekilde değiştirilmiştir: "Denetleme Kurulu, Bakanlık Temsilcisi'nin

başkanlığında, Milli Eğitim Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı'ndan birer üye, ilgili alan meslek birliklerince önerilecek kişiler arasından Bakanlık'ça seçilecek iki üye ile Bakanlık tarafından belirlenecek öğretim üyesi bir sosyolog, bir psikolog ve bir çocuk gelişim uzmanı olmak üzere toplam dokuz üyeden teşekkül eder. Kurul beş üyenin aynı yönde oyuyla karar alır."

Yasa'da yapılan bu değişikliklerle Denetleme Kurulu'nda yer alan MGK Temsilcisi Kurul'dan çıkartılmıştır.

2. 3257 sayılı Yasa'nın 12. maddesi değiştirilmek suretiyle, bu Yasa kapsamındaki bandrol kullanım zorunluluğuna ilişkin hükme aykırılık halinde 5846 Kanun'un 81. maddesindeki cezaların uygulanması öngörülmüştür. Böylece 3257 sayılı Yasa'da bandrol kullanım zorunluluğuna aykırı hareket için sadece belediye ve mülki idare amirlerince verilen idari para cezalarının yerini 5846 sayılı Yasa'nın 81. maddesindeki hapis cezaları almıştır.

XIV. YASA'YA EKLENEN GEÇİCİ MADDELER İLE YENİ YASA'YA GEÇİŞ SÜRECİ DÜZENLENMİŞTİR

1. Geçici Madde 6: Bu madde ile yeni yasanın tarifelere ilişkin olarak getirdiği hükümlerin bu Yasa'nın yayımı tarafından itibaren yani 12.3.2004 tarihinden itibaren uygulanacağı kabul edilmiştir.

Yasa'nın yayımından önce meslek birlikleri ile umuma açık yerler arasında imzalanmış bulunan yayın sözleşmelerinin de bütün hükümleri ile bu sözleşmelerde belirtilen süre sonuna kadar geçerli olduğu hükme bağlanmıştır. Ancak yasanın yürürlüğe girmesinden itibaren bir ay içinde bu Yasa'nın 41 ve 43. maddelerinde öngörülen sınıflandırmanın yapılması; buna bağlı olarak meslek birlikleri tarafından tarifelerin en geç bir ay içerisinde ilk kez ilan edilmesinden veya duyurulmasından itibaren altı ay içinde izin almak ve sözleşme yapmak üzere meslek birliklerine başvuran mahaller ve/veya yayın kuruluşlarının üçer aylık dönemler için meslek birlikleri tarifesinin 1/4'ünü ödeyerek eser, icra, fonogram, yapım ve yayınları kullanmaya ve/veya iletimini yapmaya en fazla altı ay süreyle devam edebilecekleri kabul edilmiştir.

2. Geçici Madde 7: Bu madde ile İllerde oluşturulmuş bulunan denetim komisyonlarından 81. madde hükümleri çerçevesinde faaliyetlerini sürdürmesine gerek görülmeyenlerin her türlü araç, gereç ve malzemelerinin İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri'ne devredileceği kabul edilmiştir.

3. Geçici Madde 8: Bu madde ile Yasa'nın öngördüğü yönetmeliklerin bu Yasa'nın yayımı tarihinden itibaren altı içinde hazırlanarak yürürlüğe konulması; Yasa'nın Ek 9. maddesinde öngörülen veri tabanının bu

Yasa'nın yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde oluşturulması hükme bağlanmıştır.

XV. YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN HÜKÜMLER

Yasa'nın 28. maddesi ile bu yasanın yayımı tarihinde :

a. 3257 sayılı Sinema, Video ve Müzik Eserleri Kanunu'nun 9. maddesi-nin birinci fıkrasında geçen "*ile bandrollerini*" ve "*veya bandrolsüz*" ibareleri; 10. maddenin 1. fıkrasının a ve e bentleri, ikinci fıkrasında yer (a) ibaresi; 11. maddesinin c bendi ile de bendinde yer alan "*1. fıkrasında belirtildiği şekilde eserleri işletme belgesiz veya bandrolsüz veyahut bandrolleri ve işletme belgesi olmasına rağmen aslına uygun olmayan şekilde gösterenler ile*" ibaresi

b. 5846 sayılı Yasa'nın 1/B maddesinin (b) bendinde yer alan "*gerçek*" ibaresi; 2. maddesinin 2 ve 3. fıkraları; Ek 5. maddesinin 4, 5, 6 ve 7. fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

XVI. YASA'NIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞİ

Yasa'nın 29. maddesi bu Kanun'un 15. maddesi ve 26. maddesiyle 5846 sayılı Kanun'a eklenen Ek 10. maddenin 2 numaralı bendinde yer alan "*44. madde gereğince alınması zorunlu sertifikaları almaksızın faaliyet gösteren*" ibaresinin Kanun'un yayımı tarihinden altı ay sonra diğer maddelerin ise yayımı tarihinde yürürlüğe girmesi kabul edilmiştir.

Türkiye Barolar Birliği Dergisi'ne
abonelik için;

arayın: **[0212] 210 0 110**

ya da tıklayın:

www.abonet.net

abonet

istediğiniz dergi kapak fiyatıyla adresinize teslim

tel: (0212) 210 0 110 ❖ faks: (0212) 222 27 10